

نکاتی دیگر درباره حسابهای قرض الحسنه

پدیدآورنده (ها) : درویشی، ابراهیم

اقتصاد :: نشریه تازه های اقتصاد :: شهریور ۱۳۷۹ - شماره ۹۲

صفحات : از ۷۷ تا ۷۹

آدرس ثابت : https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/615271

تاریخ دانلود : ۱۴۰۲/۱۱/۰۹

مرکز تحقیقـات کامپیوتری علوم اسـلامی (نور) جهت ارائـهٔ مجلات عرضه شـده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمـده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشـد. بنابر این، هرگونه نشـر و عرضه مقالات در قالب نوشـتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشـد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسـلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه قوانین و مقررات استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

مقالات مرتبط

- قانون عملیات بانکداری بدون ربا و چالش مفاهیم
- زمین‌خواری‌های قرن بیست و یکم
- بررسی شفافیت، مسئولیت پذیری و اطلاع رسانی بانک مرکزی ایران
- قانون حاکم بر حدود اختیارات مدیران در شرکت های سهامی
- اوصاف قرارداد گشایش اعتبار اسنادی
- مطالعه تطبیقی "عدم قابلیت استناد" در حقوق ایران و فرانسه
- امکان سنجی اجرای نظریه حکمرانی خوب در جوامع اسلامی با تاکید بر جمهوری اسلامی ایران
- تأثیر مبنای قرارداد بر شرایط اساسی صحت قرارداد
- حقوق بانکی مقایسه ای: اسناد تجاری قابل انتقال در حقوق ایالات متحده (۷)
- جایگاه و اصول دادرسی عادلانه در حقوق بشر و دکترین قضایی اسلام
- نگاهی به خلاء قانونی و کاستی های کاربردی قوانین راجع به قاچاق کالا و ارز
- باز پژوهشی نقش قبض در وضعیت رهن؛ مطالعه ی تطبیقی در حقوق اسلام،ایران و فرانسه

عناوین مشابه

- نگاهی دیگر به حسابهای قرض الحسنه
- گزارش کارشناسی درباره عملکرد صندوق قرض الحسنه حمایت از فرصت های شغلی
- اظهارنظر کارشناسی درباره: "لایحه اصلاح ماده ۱۴ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران "(نحوه نظارت بر صندوق های قرض الحسنه تک شعبه ای)
- حیره و نکاتی درباره ارتباطش با دیگر قبائل عربی
- گزارش کارشناسی درباره لایحه: بخشودگی کلیه مطالبات دولت موضوع لایحه قانونی راجع به اعطای سی میلیارد ریال وام بدون بهره به صندوق های قرض الحسنه جهت توسعه فعالیت های کشاورزی و صنعتی و خدماتی (مصوب ۱۳۵۸) شورای انقلاب و اصلاحیه بعدی آن (مصوب ۱۳۵۹)
- از زوایه ای دیگر (نکاتی درباره ی رمان اشراق)
- سبک زندگی: عالمی دیگر آدمی دیگر نکاتی درباره سبک زندگی در جهان کنونی
- حیره و نکاتی درباره ارتباطش با دیگر قبائل عربی - ۲
- بحثی درباره نظارت بر فعالیت صندوق های قرض الحسنه: صندوق های قرض الحسنه «واقعی» کدامند؟
- نظام بانکداری اسلامی/ آخرین سخن درباره بانکها و صندوق های قرض الحسنه

www.noormags.ir

نکاتی دیگر درباره حسابهای قرض‌الحسنه

ابراهیم درویشی

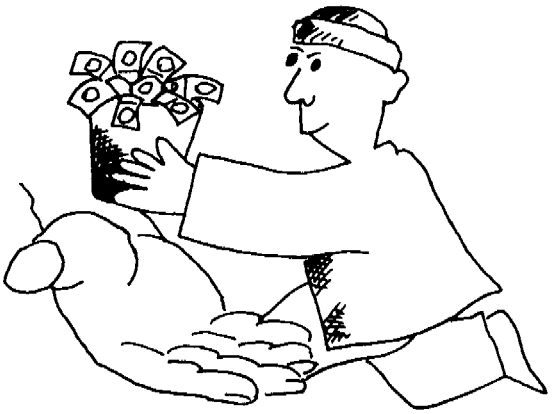

۱- توجیه فقهی طرق فرار از ربا (قرض با منفعت)

عقد قرض به دور از وسوسه‌های سودجویی برای کمک به همنوع و تعاون به وجود آمده است اما شکوفا شدن اقتصاد سرمایه‌داری و سیر تاریخی جوامع کشاورزی به سوی صنعتی شدن این وضع را دگرگون ساخت. نیاز روزافزون طرحهای صنعتی به داشتن سرمایه باعث شد که به جای مستمندان و درماندگان، توانگران و ثروتمندان متقاضی وام باشند و وام دهندگان هم سرمایه‌داران کوچک و گاه بی‌بضاعت باشند.

با توجه به اینکه توانگران با رغبت حاضر به پرداخت بخش ناچیزی از درآمد خود به عنوان بهره به صاحبان سرمایه جهت تشویق آنان به وام دادن می‌باشند. این تحول موجب گردید که قانونگذاران در تحریم قرض با منفعت پافشاری نکنند به این ترتیب برخورد واقعیتهای اقتصادی با قواعد اجتماعی و اخلاقی آغاز گردید. در حقوق اسلام گرچه رباخواری به طور صریح در قرآن منع شده است ولی تمایل به گشودن راههایی غیرمستقیم برای گرفتن سود در تاریخ فقه به چشم می‌خورد، چنانکه تقسیم قرض به قرض مصرفی و تولیدی از سوی علما و دانشمندان مصری یکی از این مواد می‌باشد. آنان معتقدند که حرمت ربا اختصاص به قرض مصرفی دارد. زیرا در این قرض وام‌گیرنده برای مصارف زندگی خود محتاج به قرض است و قرض ربوی کمر مدیون را خم می‌کند. اما در قرض تولیدی، مقترض احتیاجی به قرض ندارد جز اینکه فعالیتهای خود را گسترش دهد و میزان بهره پرداختی وی بسیار کمتر از میزان سودی است که مقترض می‌برد. دانشمندان مصری گفته‌اند ادله شرعی در باب حرمت ربا تماماً متوجه قرضهای مصرفی است نه تولیدی.[۱]

از سوی دیگر پاره‌ای از فقهای بزرگ امامیه معتقدند که خبر نبوی «کل قرض به جز منفعته فهو حرام» از طریق راویان شیعه نقل نشده و با ضعیف دانستن آن فکر دیگری را مطرح ساخته‌اند که بر اساس آن «خیرالقرض ماجر نفعاً» بهترین قرض آن است که نفعی به دنبال داشته باشد.[۲] و البته چنین نفعی را در موردی پذیرفته‌اند که وام‌گیرنده، به طیب نفس و بر پایه رضای محض آن را پرداخت کند. این اندیشه که وام‌گیرنده چیزی افزون بر اصل وام را بازپرداخت کند ریشه در تمایلات و انتظار مشروع وام دهنده دارد و این بزرگان خواسته‌اند به خواسته‌های معقول مردم پاسخ مثبت داده شود.

نویسندگان قانون مدنی با اینکه گرفتن بهره را در هیچ ماده‌ای مجاز نشمردند، ولی یکی از راههای غیرمستقیم گرفتن بهره را در ماده ۶۵۳ آورده‌اند. به موجب این ماده «مقترض می‌تواند به وجه ملزمی به مقرض وکالت دهد در مدتی که قرض بر ذمه او باقی است مقدار معینی از دارایی مدیون را در هر ماه یا در هر سال مجاناً به خود منتقل نماید» بدین ترتیب، یکی از حیله‌های متداول برای گریز از منع ربا به قانون مدنی راه یافت.

استفاده از بیع شرط (ماده ۴۵۸) یکی دیگر از متداولترین این روشها است که قرض گیرنده خانه یا ملک دیگری را به قیمتی کمتر از قیمت واقعی آن به قرض دهنده می‌فروشد به شرط خیار فسخ در موعد مقرر، سپس قرض دهنده همان ملک را به فروشنده اجاره می‌دهد در حقیقت اجاره پول به صورت اجاره خانه درمی‌آمد و سرانجام قانونگذار ناچار به دخالت گردید.

روش دیگر اخذ بهره بیع متاعی می‌باشد که مقترض در قرض ربوی کالایی را به بیشتر از قیمت عادله از مقرض می‌خرد یا مالی را به مقرض هبه می‌کند به شرط اینکه مقرض مبلغی را به وی قرض دهد. خرید و فروش اسکناس هم یکی دیگر از این روش‌ها می‌باشد یعنی مقرض به جای قرض دادن اسکناس‌ها را می‌فروشد و چون معدود است بیع آن نیز جایز می‌گردد. ضم غیرجنس و اشتراط هبه در هبه و خرید مالی مقترض به صورت نقد و فروش آن به طور نسیه با قیمت بالاتر از سوی مقرض و بار نمودن آثار و احکام عقد مضاربه و مواد ۵۵۸ و ۵۵۹ قانون مدنی به حسابهای بانکی و سپرده‌های مدت‌دار ... ازجمله راههای کسب سود و فرار از ربا می‌باشد. فقهای بزرگ امامیه از این حقیقت در برخورد با حیله‌هایی که برای فرار از ربا بکار می‌رفته غفلت نداشته‌اند ازجمله «آقا باقر بهبهانی» در یکی از رساله‌های خود در این زمینه می‌گوید: «به مجرد اینکه ما اسم نفع راهبه و محابات قرار دهیم، ماهیت آن تغییر نمی‌کند حتی ممکن است برای نفع حرام که در ربای معمولی است اسم دیگری انتخاب شود».[۳] همچنین سیدمحمد کاظم یزدی در ملحقات عروه‌الوثقی حلیه‌های شرعی فرار از مقررات مربوط به نهی ربا را ذکر نموده است.[۴]

قانونگذار در ماده ۶ قانون عملیات بانکی بدون ربا و ماده ۳ آیین‌نامه اجرایی آن اعطای جوائز غیرثابت نقدی و جنسی را برای ترغیب سپرده‌گذاران به افتتاح سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز پیش‌بینی نموده است. آمار نشان می‌دهد که موجودی این حسابها در هنگام قرعه‌کشی به حداکثر و پس از قرعه‌کشی به حداقل می‌رسد. این امر تمایل افراد را به سپرده‌گذاری و قرض با منفعت نشان می‌دهد.

۲- ماهیت فقهی حقوقی جوائز اهدایی بانک به دارندگان حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز

قانون عملیات بانکی بدون ربا برای افتتاح کنندگان حساب قرض‌الحسنه پس‌انداز جوائزی در نظر گرفته است که این جوائز به صورت غیرثابت (نقدی و جنسی) می‌باشد و از طریق قرعه بین صاحبان حسابها توزیع می‌گردد. نکته مهم و قابل توجه این است که این جوائز بدون تعهد و قرارداد قبلی با سپرده‌گذاران به آنها اعطا می‌شود.

www.noormags.ir

شهید مطهری معتقد است اگر وجهی را به کسی قرض بدهیم و قراردادی به صورت ضمنی یا صریح در مورد اخذ سود وجود نداشته باشد ولی مقترض خودش مبلغی اضافه به مقرض بدهد به طوری که اگر ندهد عرفاً کسی برای خودش چنین حقی قائل نباشد، در این صورت گرفتن سود مانع دارد. در مورد جایزه هم استدلال فوق صادق است زیرا مقترض به عوض عمل نیک قرض دهندگان مقداری از اموال خود را به صورت جایزه یا سود به حکم قرعه به آنان هبه می‌نماید.

هبه در ماده ۷۹۵ قانون مدنی تملیک مالی مجانی به دیگری تعریف شده است و هبه در مقابل احسان مقرض نه تنها حرام نیست بلکه موجب ترغیب روح تعاون و ترغیب مقرض به قرض دادن می‌گردد. در واقع بدون توافق صریح یا ضمنی، مقترض به طریقی از محبت‌های مقرض تشکر و قدردانی می‌نماید بنابراین ماهیت جوائز اهدایی بانکها به صاحبان سپرده‌های قرض‌الحسنه نوعی هبه غیرمعوض می‌باشد. ممکن است اشکال کنند که قرعه‌کشی حسابهای قرض‌الحسنه پس‌انداز مانند قرعه‌کشی بلیطهای بخت‌آزمایی است ولی همانگونه که قبلاً اشاره شد بانک مختار است جایزه بدهد یا ندهد. اگر ندهد کسی حق مطالبه ندارد و اگر داد حکم جایزه و پاداش را دارد.

اینکه بانک به سپرده‌گذاران قرض‌الحسنه پس‌انداز جایزه می‌دهد به این دلیل است که سپرده‌های افراد با انعقاد عقد قرض به ملکیت بانک درمی‌آید و بانک از این سپرده‌ها به عنوان منابع خود استفاده می‌کند. تا قبل از سال ۱۳۶۸ منابع جمع‌آوری شده از طریق سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، پس از کسر سپرده‌های قانونی جهت پرداخت وامهای قرض‌الحسنه (ازدواج - مسکن - تحصیل ...) پرداخت می‌گردید و آن قسمت از منابع که جذب وام قرض‌الحسنه نمی‌گردید به همراه سایر سپرده‌های مدت‌دار در قالب عقود اسلامی بکار گرفته می‌شد و منافع آن نیز متعلق به بانکها بود بانکها هم از محل این منافع هزینه‌های تهیه جوائز را تأمین می‌نمودند. پس از این سال به موجب قانون بودجه و برنامه دوم توسعه اقتصادی کشور، بانکها موظف گردیدند که کلیه سپرده‌های جمع‌آوری شده از طریق پس‌انداز را پس از کسر سپرده قانونی به صورت قرض‌الحسنه به افراد نیازمند پرداخت نمایند و در عوض کارمزدی معادل ۴ درصد از قرض گیرنده دریافت نمایند.[5] قطعاً قسمتی از سپرده‌های قرض‌الحسنه تا پایان سال جذب پرداخت وام قرض‌الحسنه نمی‌گردد و بانک که این منابع را در جهت سرمایه‌گذاری بکار گرفته است از سود آن و قسمتی از کارمزد اخذ شده از مشتریان جوائز سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز را تأمین می‌نماید.

بنابراین ماهیت جوائز حسابهای قرض‌الحسنه پس‌انداز هبه غیرمعوض و پاداش عمل نیک است. اعطای جایزه از سوی بانکها در بانکداری سنتی ایران نیز مرسوم بوده است، به طوری که صندوق پس‌انداز ملی همه ساله مبلغی در بودجه خود به عنوان جوائز پس‌انداز منظور نموده و پس از تصویب شورایعالی پس‌انداز بانک ملی ایران به وسیله قرعه‌کشی به دارندگان حسابهای پس‌اندازی که قرعه به حساب آنها اصابت می‌کرد پرداخت می‌شد. (ماده ۲۴ آیین نامه صندوق پس‌انداز)

شهید مطهری در مورد حلیت جوائز اعطایی صندوق پس‌انداز ملی در سخنرانیهای سال ۱۳۵۹ فرمودند «چون جایزه است اشکال ندارد، یعنی بانک به میل خود جایزه می‌دهد و این غیر از بلیتهای بخت‌آزمایی است. خود جایزه از آن جهت که جایزه است اشکالی ندارد».

در ادامه در پاسخ به این سؤال که جایزه از منافع حساب پس‌انداز تهیه شده و ربا می‌باشد. استاد فرمودند: «هیچکس نمی‌تواند تعیین کند که بانک این جایزه را از همان مورد ربا داده چون پول حلال هم دارد. در مسائلی که شارع تسهیل قائل است ما نباید بر خودمان تضییق بکنیم. روایتی از مسعده بن صدقه در مورد معاملاتی که انسان با مردم انجام می‌دهد وجود دارد به این عبارت «کل شئی لک حلال حتی تعرف انه حرام» چنانچه یک درصد احتمال دهید که جایزه غیرربا می‌باشد شارع می‌گوید همان یک احتمال را بگیر.[6] بنابراین ماهیت جوائز اعطایی بانکها هبه غیرمعوض و پاداش عمل نیک می‌باشد و حلال است. و فرقی نمی‌کند که در نظام بانکداری کلاسیک یا نظام اسلامی اعطا گردد.

۳- رابطه بانک با سپرده‌گذار و شرایط بکارگیری سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز

سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز عبارت است از پس‌اندازهایی که اشخاص به بانکها می‌سپارند تا از محل این سپرده‌ها وامهای قرض‌الحسنه جهت رفع نیازهای ضروری به نیازمندان پرداخت گردد. ماهیت این نوع حسابها قرض‌الحسنه می‌باشد که سپرده‌گذاران جهت اجر معنوی و ثواب اخروی و روح تعاون اقدام به افتتاح این حساب می‌نمایند رابطه بانک با سپرده‌گذار رابطه دائن و مدیون می‌باشد. سپرده‌گذاران با تملیک سپرده به بانک، نگهداری و ضمان وجوه خود را به بانک منتقل می‌نماید و بانک به عنوان مدیون، موظف است عندالمطالبه مثل آن را به سپرده‌گذار بپردازد به موجب ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی کشور مصوب سال ۱۳۵۱ بانکها بایستی درصدی از سپرده‌های دیداری و غیردیداری خود را به عنوان ذخیره قانونی به بانک مرکزی بسپارند میزان این سپرده‌ها در حال حاضر برای سپرده‌های جاری ۳۰ درصد و سپرده‌های قرض‌الحسنه ۲۵ درصد، به منظور کنترل حجم پول و اعتبار در کشور توسط شورای پول و اعتبار تعیین شده است.

بانکها تا قبل از سال ۱۳۶۸ قسمتی از منابع جمع‌آوری شده از طریق سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز را پس از کسر سپرده‌های قانونی، جهت پرداخت وامهای قرض‌الحسنه (ازدواج-مسکن و تحصیل ...) پرداخت می‌نمودند و مازاد منابع مصرف‌نشده را به عنوان منابع خود با سایر سپرده‌ها بکار می‌گرفتند و منافع حاصله از آن متعلق به بانکها بود که از محل این منافع هزینه‌های مربوط به تبلیغات و تهیه جایزه را تأمین می‌نمودند.

پس از این سال به موجب قانون بودجه و برنامه دوم توسعه اقتصادی کشور، بانکها موظف گردیدند که کلیه سپرده‌های جمع‌آوری شده از طریق حساب پس‌انداز قرض‌الحسنه را پس از کسر سپرده‌های قانونی به افراد نیازمند پرداخت نمایند و در عوض کارمزدی معادل ۴ درصد از قرض گیرنده دریافت نمایند. ماده ۱۶ فصل سوم آیین‌نامه عملیات بانکی بدون ربا موضوع تصویبنامه شماره ۸۸۶۲۰ هیأت وزیران مقرر می‌دارد که در جهت تحقق اهداف مقرر در بند ۲ و ۹ اصل ۴۳ قانون اساسی و همچنین رفع نیازهای

www.noormags.ir

اساسی اشخاص بانکها موظفند که در موارد ذیل مبادرت به پرداخت وام قرض‌الحسنه (از محل سپرده‌های قرض‌الحسنه) نمایند.[۷]

الف - تأمین وسایل و ابزار کار برای اشخاص فاقد امکانات به صورت تعاونی

ب - کمک به افزایش تولید علی‌الخصوص تولیدات کشاورزی - دامی صنعتی

ج - رفع احتیاجات ضروری اشخاص (ازدواج - تحصیل - بیماری - تأمین مسکن ...)

هزینه‌ها و کارمزدهای قرض‌الحسنه بر اساس دستورالعمل‌های شورای پول و اعتبار تعیین و از قرض‌گیرنده دریافت خواهد شد که این کارمزد در حال حاضر ۴ درصد می‌باشد. با توجه به مقررات جاری بانکها وام قرض‌الحسنه را اکثراً در جهت مصارف بند ج پرداخت می‌نمایند و در مورد بند الف و ب از سایر عقود و تسهیلات ذکر شده در تبصره ماده ۳ قانون عملیات بانکی بدون ربا استفاده می‌نمایند.

ماهیت حقوقی حسابهای پس‌انداز (کلاسیک) و مقایسه آن با سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز نظام بانکداری بدون ربا

جمع‌آوری سپرده‌های پس‌انداز به موجب ماده ۱۲ قانون بانکداری سال ۱۳۳۴ منحصراً به بانک ملی ایران واگذار شده بود و سایر بانکها حق افتتاح حسابی را بدین عنوان نداشتند. از این رو سایر بانکها با افتتاح حسابهایی به نام سود بخش سیار - تأمین آتیه و مشابه آن به جمع‌آوری پس‌اندازها اقدام می‌نمودند. علیرغم مجاز شناخته شدن افتتاح حساب پس‌انداز توسط بانکها در سال ۱۳۳۹، بانکها روش سابق خود را مبنی بر دریافت سپرده پس‌انداز به نام حساب دیگری ادامه می‌دادند در حالی که این حسابها هر کدام مزیت و امتیاز خاصی داشتند، کلاً حساب پس‌انداز محسوب می‌شدند. افتتاح حساب پس‌انداز در روش بانکداری سنتی معمولاً به افراد حقیقی اختصاص داشت ماهیت حسابهای پس‌انداز سنتی مبتنی بر عقد قرض ربوی بود و در عین اینکه صاحب سپرده وجوه خود را به بانک قرض می‌داد و رابطه او با بانک رابطه دائن و مدیون بود لیکن به موجب قرارداد بانکها موظف بودند که به مانده سپرده‌های پس‌انداز افراد بهره پرداخت نمایند.

به علت تعدد بانکهای خصوصی و دولتی و رقابت شدید بین آنها، هر یک از آنها سعی می‌نمود که امتیازات بیشتری را برای سپرده‌گذاران منظور و موفق به جذب سپرده بیشتری شوند از این رو گرچه روش محاسبه بهره در بانکها متفاوت بود ولی نرخ حداقل بهره‌ها توسط شورای پول و اعتبار مشخص و به بانکها ابلاغ می‌گردید.

به طور معمول بانکها به حداقل سپرده پس‌انداز مشتریان در هر ۱۰ روز سودی تقریباً معادل ۶ تا ۷ درصد پرداخت می‌نمودند.[۸] و با طولانی‌تر شدن مدت پس‌انداز درصد بهره متعلقه نیز افزایش می‌یافت. علاوه بر بهره مذکور بانک ملی ایران در سال دوبار اقدام به قرعه‌کشی می‌نمود و جوایزی را نیز به سپرده‌گذاران اعطا می‌نمود. به این ترتیب بانکها اشخاص را ترغیب به پس‌انداز نمودن وجوه مازاد خود می‌نمودند. نحوه افتتاح و برداشت از حساب پس‌انداز مانند سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز با ارائه دفترچه مخصوصی که

بانک در هنگام افتتاح حساب در اختیار سپرده‌گذار گذاشته است و با صدور حواله صندوق یا سند مشابه عملی می‌گردد. در واقع وجه تمایز حسابهای پس‌انداز کلاسیک و سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز، عدم پرداخت بهره به اینگونه سپرده‌ها در قانون عملیات بانکی بدون ربا می‌باشد.

قانونگذار با توجه به ماهیت عقد قرض در سپرده‌های پس‌انداز کلاسیک و بانکداری بدون ربا (عقیم بودن عقد قرض) اقدام به حذف بهره در اینگونه سپرده‌ها نموده و با اضافه نمودن کلمه «قرض‌الحسنه» قبل از کلمه پس‌انداز، سعی نموده که روح تعاون و همکاری ملی و احسان و نیکی به همنوع و ثواب اخروی و اجر معنوی را جایگزین بهره در سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز در قانون عملیات بانکداری بدون ربا با توجه به رهنمودهای شارع مقدس اسلام و اصل چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نماید.

در عمل وضعیت سپرده‌های پس‌انداز کلاسیک بسیار شبیه سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت در قانون عملیات بانکی بدون ربا می‌باشد. اما بایستی توجه داشت که ماهیت حقوقی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار بر مبنای عقد وکالت می‌باشد و بانک در بکارگیری این سپرده در قالب عقود اسلامی مجاز شناخته شده است. از این رو سود متعلقه به سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار از لحاظ شرع بلااشکال می‌باشد.

پی‌نویس‌ها

۱- مطهری - مرتضی - منبع پیشین.

۲- دکتر کاشانی - سید محمود - منبع پیشین ص ۱۱۹.

۳- دکتر کاشانی - سید محمود - کتاب تقلب نسبت به قانون - انتشارات دانشگاه شهید بهشتی ص ۸۹ و ۹۰.

۴- دکتر کاتوزیان - ناصر - منبع پیشین ص ۶۲۴.

۵- بانک مرکزی - اداره نظارت بر بانکها بخشنامه شماره نب /۷۲۴۴ مورخ ۷۵/۹/۲۴.

۶- شهید مطهری - مرتضی - منبع پیشین ص ۱۴۵.

۷- آیین‌نامه و دستورالعملهای قانون عملیات بانکی بدون ربا - بانک مرکزی مدیریت نظارت بر بانکها ص ۸.

۸- سود سپرده‌ها هر ۱۰ روز یکبار و هر ماه سه بار محاسبه می‌شد و چنانچه سپرده‌ای روز پنجم فروردین افتتاح می‌شد فقط مشمول دریافت دو دوره سود می‌گردید. (۲۰ و ۳۰ فروردین) میزان بهره سپرده پس‌انداز نیز متغیر بود و هر ساله حداقل آن از سوی بانک مرکزی اعلام می‌شد. بانکها معمولاً برای رقابت با یکدیگر نیم درصد به حداقل بهره اضافه می‌نمودند و چنانچه مدت سپرده از یک ماه به ۶ ماه می‌رسید سود سپرده پس‌انداز از ۷ درصد به ۷/۵ درصد و چنانچه سپرده یک ساله می‌شد سود آن به ۸ درصد افزایش می‌یافت.

***

www.noormags.ir